



Νήματα διαπερνούν το στημόνι

ΕΝΟΤΗΤΑ

Η Προέλευση της Υφαντικής Τέχνης



Partners

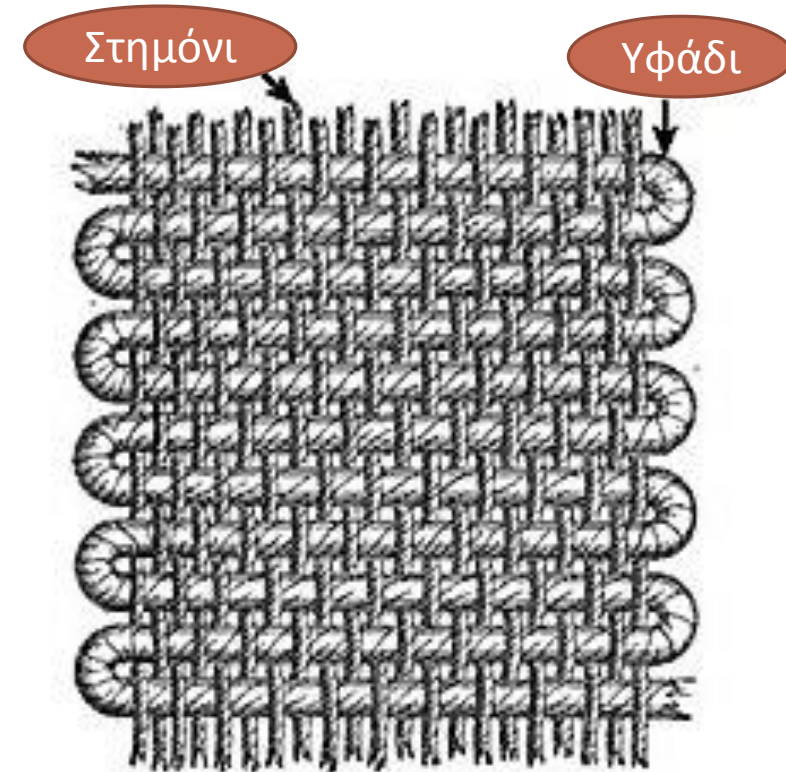


ΧΑΡΟΚΟΠΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
HAROKOPIO UNIVERSITY



ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΥΦΑΝΤΙΚΗΣ

- Η υφαντική είναι μια τεχνική παραγωγής υφασμάτων.
- Όταν υφαίνουμε, δύο ξεχωριστά νήματα ή κλωστές συμπλέκονται σε σωστή γωνία και σχηματίζουν ένα ύφασμα.
- Τα δύο αυτά νήματα ονομάζονται **στημόνι** και **υφάδι**. Τα νήματα που αποτελούν το στημόνι «τρέχουν» κάθετα ή πάνω-κάτω, ενώ τα νήματα που αποτελούν το υφάδι «τρέχουν» οριζόντια ή από τη μία πλευρά στην άλλη.
- Για να υφάνουμε, κινούμε τα νήματα από το υφάδι πάνω και κάτω από τα νήματα του στημονιού και αυτό δημιουργεί το ύφασμα (για παράδειγμα, όπως το ύφασμα που χρησιμοποιείται για την κατασκευή ρούχων).
- Η υφαντική χρησιμοποιείται, επίσης, για τη δημιουργία καλαθιών, χαλιών και άλλων αντικειμένων από υλικά όπως κλαδιά ιτιάς, βέργες και χόρτα.



<https://en.wikipedia.org/wiki/Weaving>

Η ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ ΤΗΣ ΥΦΑΝΤΙΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

- Η υφαντική τέχνη θεωρείται ως μια από τις παλαιότερες τέχνες που υπάρχει ως τις μέρες μας.
- Τα πρώτα δείγματα της υφαντικής τέχνης ανάγονται στην Παλαιολιθική Εποχή, γύρω στο 30.000 με 20.000 π.Χ..
- Η ανάπτυξη διαφόρων μορφών ύφανσης συνιστά την «ανθρώπινη επανάσταση» στην Παλαιολιθική Εποχή.

<https://www.arch.cam.ac.uk/research/projects/archived-projects/origins-weaving-project>

Adavasio, Soffer, & Klima, 1996, Adavasio, Hyland, & Soffer, 1997, Lupo & Schmitt, 2002, Soffer, Adovasio, & Hyland, 2000

Η ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ ΤΗΣ ΥΦΑΝΤΙΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

- Κάποιες θεωρίες αναφέρουν ότι η παρατήρηση της κατασκευής φωλιών από διάφορα πτηνά, έδωσε την ιδέα του πλεξίματος στον άνθρωπο και αποτέλεσε κατά συνέπεια την ανακάλυψη της υφαντικής, καθώς η ύφανση είναι ουσιαστικά **συνυφασμένες ίνες για τη δημιουργία υφάσματος**.
- Ο προϊστορικός άνθρωπος δημιούργησε το πρώτο «νήμα» στρίβοντας φυτικές ίνες. Έφτιαχνε λεπτές ίνες ή κλωστές από λεπτές δέσμες φυτικών υλικών, αφού πρώτα τα τέντωνε και τα έστριβε ταυτόχρονα.
- Αλλά ακόμη και πριν ανακαλυφθεί η πραγματική διαδικασία της ύφανσης, η βασική αρχή της είχε εφαρμοστεί, όταν ο άνθρωπος έμπλεξε κλαδιά και βέργες, προκειμένου να δημιουργήσει περιφράξεις και καταφυγία για την προστασία του, αλλά και καλάθια για τη συλλογή αγαθών και την αποθήκευση προϊόντων.

<https://www.arch.cam.ac.uk/research/projects/archived-projects/origins-weaving-project>

Adavasio, Soffer, & Klima, 1996, Adavasio, Hyland, & Soffer, 1997, Lupo & Schmitt, 2002, Soffer, Adovasio, & Hyland, 2000

Η ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ ΤΗΣ ΥΦΑΝΤΙΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

- Αρχικά, τα φυτά χρησιμοποιήθηκαν πιθανότατα για την κατασκευή σχοινιών και δικτυών (*Nadel et al. 1994*).
- Είναι σημαντικό να θυμόμαστε ότι το ψυχρό κλίμα εκείνης της εποχής οδήγησε τους ανθρώπους να χρησιμοποιήσουν για τα ρούχα τους δέρματα και γούνες ζώων, τα οποία παρείχαν αναμφίβολα την καλύτερη προστασία από το κρύο.
- Οι πρώτες ενδείξεις για την ύπαρξη τεχνικών υφαντικής και τα παλαιότερα γνωστά υφασμένα αντικείμενα προέρχονται από την Ευρασιατική Παλαιολιθική Εποχή. Αυτό υποδηλώνει ότι η «τεχνογνωσία» της χρήσης των φυτών, πέρα από την κατανάλωσή τους ως τροφή, συνδέθηκε με το ψυχρό κλίμα και το σκληρό περιβάλλον που επικρατούσε εκείνη την εποχή.
- Ωστόσο, ορισμένοι επιστήμονες ισχυρίζονται πως είναι αδύνατο να ορίσουμε με βεβαιότητα τον ακριβή χρόνο που ξεκίνησε η υφαντική τέχνη, κυρίως λόγω της εύθραυστης φύσης των εργαλείων που χρησιμοποιήθηκαν και της εύκολης φθοράς των προϊόντων.

<https://www.arch.cam.ac.uk/research/projects/archived-projects/origins-weaving-project>

Η ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ ΤΗΣ ΥΦΑΝΤΙΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

- Οι πρώτοι πειραματισμοί του ανθρώπου της εποχής του Λίθου με κορδόνια και κλωστές οδήγησαν στα πρώτα υφαντά. Σταδιακά, οι άνθρωποι ανέπτυξαν μεγάλη ικανότητα στην ύφανση υφασμάτων.
- Κάθε νοικοκυριό παρήγαγε ύφασμα για τις δικές του ανάγκες. Η ύφανση υφασμάτων παρέμεινε μια δραστηριότητα που σχετίζεται με την οικογενειακή μονάδα για χιλιάδες χρόνια.
- Μερικά από τα παλαιότερα κλωστοϋφαντουργικά ευρήματα είναι θραύσματα που βρέθηκαν σε τάφους της αρχαίας Αιγύπτου. Αυτά τα υφάσματα έχουν διατηρηθεί χάρη στο ξηρό κλίμα και την άμμο.

<https://www.arch.cam.ac.uk/research/projects/archived-projects/origins-weaving-project>

Αρχαία υφάσματα από την Αίγυπτο

[Textile \(nmec.gov.eg\)](http://nmec.gov.eg)

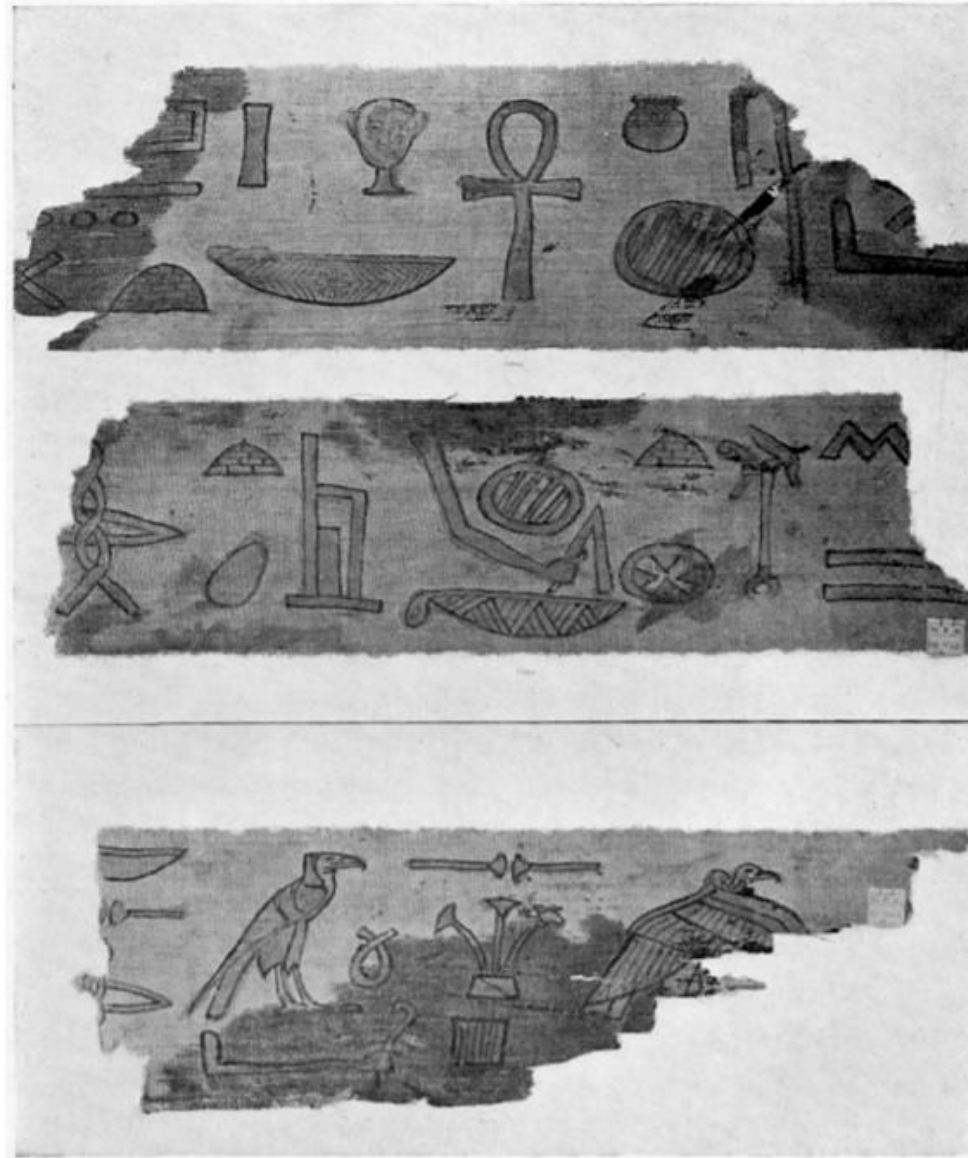


Λινά ρούχα μούμιας - Αίγυπτος

*Χρονολογία περίπου 1545-1350
π.Χ.*

Τα ιερογλυφικά είναι βαμμένα κίτρινα και
σκιαγραφημένα με μαύρο χρώμα

Walton, 1936



Αιγυπτιακός χιτώνας – από τάφο

Το ρούχο είναι υφαντό από κοκκινωπό-βιολετί (ιώδες) μαλλί και λευκά λινά νήματα. Υφάνθηκε ενιαίο (ως ένα κομμάτι) και ράφτηκε κάτω από τα μπράτσα.

1^{ος} – 7^{ος} αιώνας π.Χ.

Walton, 1936



Η ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ ΤΗΣ ΥΦΑΝΤΙΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

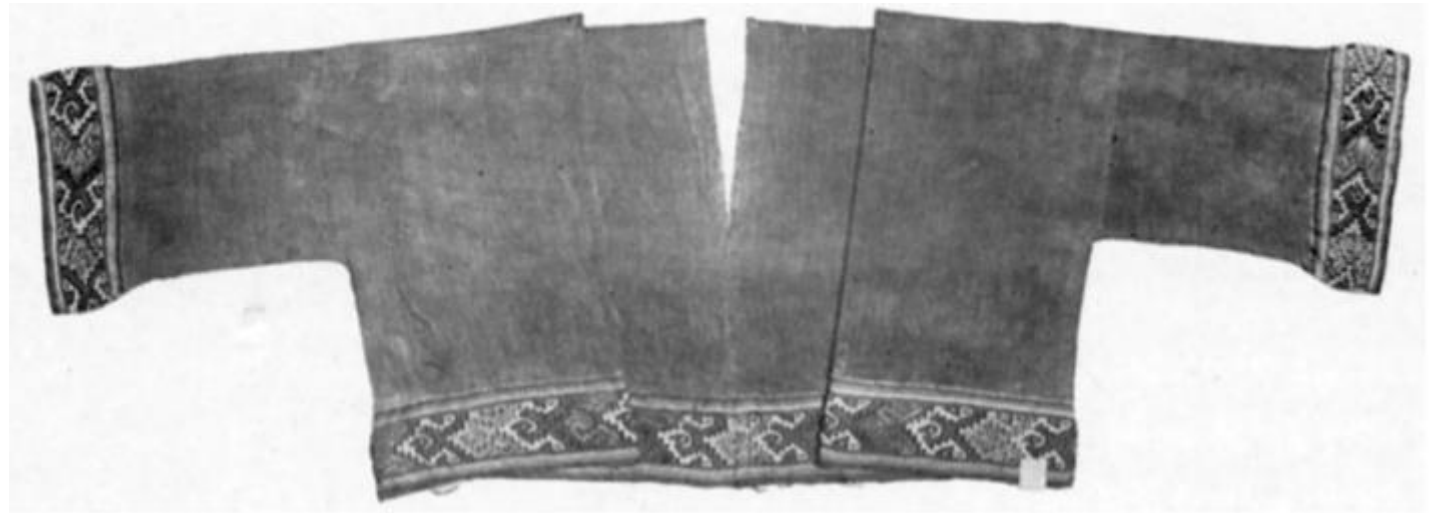
- Μεταξύ των παλαιότερων αρχαιολογικών ευρημάτων, παρόμοιας κατασκευής, αλλά με πολύ λεπτό λινό, ήταν τα υφάσματα που ανακαλύφθηκαν στο Περού.
- Στην Ινδία και το Περού δημιουργήθηκαν τα πρώτα βαμβακερά υφάσματα.
- Η Μεσοποταμία παρήγαγε μάλλινα υφάσματα.
- Οι Κινέζοι ήταν οι πρώτοι που παρήγαγαν μετάξι, ήδη από τους πρώτους αιώνες της τρίτης χιλιετίας προ Χριστού. Πριν από τη δυναστεία των Τσιν (221-206 π.Χ.), οι Κινέζοι καλλιεργούσαν και επεξεργάζονταν φυτά που τους πρόσφεραν τις ίνες τους και γνώριζαν τις τεχνικές της κλώσης, της ύφανσης και της βαφής. Ο περιστρεφόμενος τροχός για το μετάξι εμφανίστηκε σε δύο τύπους: στον έναν ο χειριστής χρησιμοποιούσε τα χέρια του και στον άλλον τα πόδια. Ο περιστρεφόμενος τροχός έδινε την ευκαιρία στους υφαντές να δουλέψουν και με τα δύο χέρια και να βελτιώσουν την ποιότητα και την ποσότητα των μεταξωτών προϊόντων τους.
- Οι Κινέζοι εφηύραν επίσης τον αργαλειό πολλαπλών ποδιών (multi-treadle), όπου μπορούσαν να υφαίνουν περίπλοκα σχέδια και γεωμετρικά μοτίβα.

Περουβιανό χιτώνιο (πριν από την Ισπανική Κατοχή)

Το ρούχο ήταν βαμβακερό υφαντό, διακοσμημένο με χρωματιστά μάλλινα νήματα. Το κόκκινο μαλλί ήταν βαμμένο, ενώ το κίτρινο και το καφέ είναι φυσικά χρώματα του μαλλιού αλπακά.

1^{ος} – 7^{ος} αιώνας π.Χ.

Walton, 1936



Η ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ ΤΗΣ ΥΦΑΝΤΙΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

- Αρχικά αναπτύχθηκε η τεχνική της **γνεσίματος** και στη συνέχεια της ύφανσης.
- Οι αργαλειοί που χρησιμοποιήθηκαν από τους αρχαίους Έλληνες ήταν οι παλαιότεροι τύποι. Οι αργαλειοί στην Ελλάδα πιθανότατα πρωτοεμφανίστηκαν κατά τη Μινωική περίοδο. Στην αρχή εκείνης της περιόδου το ύφασμα ήταν λιγιστό και πολύτιμο. Οι εικόνες που αναπαριστούν τις γυναίκες της Μινωικής εποχής να φορούν μακριές φούστες είναι πιθανότατα απατηλές. Λόγω της δυσκολίας της ύφανσης χωρίς αργαλειό, αυτές οι φούστες δεν ήταν από ύφασμα. Πιθανότατα ήταν φτιαγμένες μόνο από κορδόνι. Το υλικό που χρησιμοποιούνταν στα ρούχα θα πρέπει να ήταν ελάχιστο.
- Η χρήση του αργαλειού αύξησε την ποιότητα και μείωσε το κόστος του υφάσματος που κατασκευαζόταν. Κατά συνέπεια, μετά την εφεύρεση του αργαλειού, τα ρούχα κάλυπταν περισσότερο το σώμα. Επειδή, όμως, ο αργαλειός παρήγαγε ορθογώνιο ύφασμα, τα ρούχα είχαν επίσης αυτό το σχήμα.

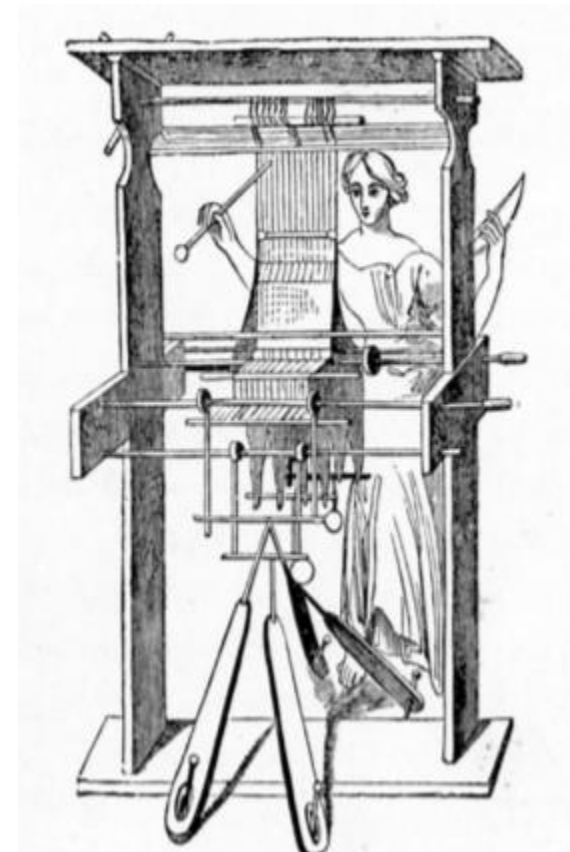
Η ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ ΤΗΣ ΥΦΑΝΤΙΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ



Γνέσιμο

Αρχαιοελληνικές και
Ρωμαϊκές μέθοδοι
κλώσης και ύφανσης

Walton, 1936



Ύφανση

Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΥΦΑΝΤΙΚΗΣ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΤΗ ΘΡΗΣΚΕΙΑ

- Καθώς η τέχνη της υφαντικής άρχισε να ανθίζει, γινόταν όλο και πιο έντονη η συμβολική σημασία της. Στα αρχαία χρόνια, η υφαντική προοριζόταν για τους Θεούς, τις βασίλισσες και την ανώτερη τάξη της κοινωνίας.
- Η σημασία της υφαντικής απεικονίστηκε με τη γέννηση των μύθων. Οι θεοί που προστάτευαν την τέχνη της υφαντικής υπήρχαν σε όλους τους πολιτισμούς, δηλώνοντας τη δημιουργική δύναμη που κυβερνά τον κόσμο, καθώς και τη συγκεκριμένη τέχνη.
- Στην Αίγυπτο, η θεά Νείθ ήταν μια από τις αρχαιότερες θεότητες. Λέγεται ότι ήταν η δημιουργός του σύμπαντος, με ό,τι αυτό περιείχε και όπως λειτουργούσε. Επιπλέον, ήταν η θεά της υφαντικής, του νερού και των ποταμών, των μητέρων και του τοκετού, της σοφίας, του κυνηγιού και της μοίρας. Ως εκ τούτου, η Νείθ λατρεύτηκε ως η θεά της υφαντικής και ως το σύμβολο του αιώνιου θηλυκού και της φύσης.

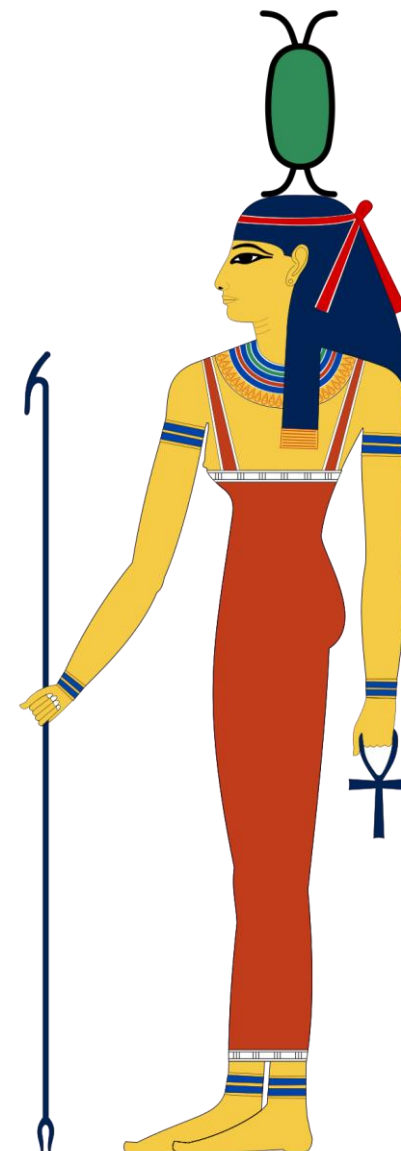
Η ΥΦΑΝΤΙΚΗ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΤΗ ΘΡΗΣΚΕΙΑ ΑΝΑ ΤΟΥΣ ΑΙΩΝΕΣ

Η Αιγυπτιακή Θεά Νείθ

Η Νείθ ήταν μία από τις παλαιότερες θεότητες στην Αίγυπτο. Πιστεύεται ότι τη στιγμή της δημιουργίας δημιουργήθηκε από μόνη της. Είναι η θεά της υφαντικής και όλων των οικιακών τεχνών.

Τα σύμβολά της ήταν: τόξο, ασπίδα, διασταυρωμένα βέλη, αργαλειός, ρούχα μούμιας

<https://egyptian-gods.org/egyptian-gods-neith/>



Η ΥΦΑΝΤΙΚΗ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΤΗ ΘΡΗΣΚΕΙΑ ΑΝΑ ΤΟΥΣ ΑΙΩΝΕΣ

- Στην Αρχαία Ελλάδα, η υφαντική τέχνη ήταν μια ψυχαγωγική δραστηριότητα για τους θεούς, τις βασίλισσες και την ανώτερη τάξη.
- Η Αθηνά ήταν η θεά της σοφίας, η προστάτιδα των έργων που κατασκεύαζαν οι γυναίκες και της υφαντικής.
- Ήταν και η ίδια ικανή υφάντρα και πολύ περήφανη για την ικανότητά της στον αργαλειό.
- Στην Ιλιάδα, ο Όμηρος αναφέρει ότι η Αθηνά φορούσε ένα φόρεμα που είχε υφάνει η ίδια.

(Zimi & Tzachili, 2012)

Η ΥΦΑΝΤΙΚΗ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΤΗ ΘΡΗΣΚΕΙΑ ΑΝΑ ΤΟΥΣ ΑΙΩΝΕΣ

- Η Πηνελόπη, η βασίλισσα της Ιθάκης, ήταν μια άλλη διάσημη υφάντρα της αρχαιότητας. Σύμφωνα με την Οδύσσεια, το ποίημα του Ομήρου, η Πηνελόπη περίμενε την επιστροφή του συζύγου της Οδυσσέα από την Τροία για πολλά χρόνια. Για να αποφύγει τους πολλούς μνηστήρες που την προέτρεπαν να παντρευτεί έναν από αυτούς, ανακοίνωσε ότι θα αποφάσιζε ποιον θα παντρευόταν, όταν θα ύφανε το σάβανο του πεθερού της. Κάθε βράδυ ξήλωνε αυτό που είχε υφάνει κατά τη διάρκεια της ημέρας και έτσι ανέβαλε το γάμο μέχρι την επιστροφή του Οδυσσέα.
- Στην Οδύσσεια επίσης, ρούχα υφασμένα με συγκεκριμένα σχέδια αναγνωρίστηκαν ως προϊόν της δικής της τεχνικής από τη βασίλισσα των Φαιάκων (κάτοικοι του νησιού της Κέρκυρας). Συγκεκριμένα, ο Όμηρος αναφέρει πως όταν ο Οδυσσέας έφτασε στο Παλάτι του Αλκίνοου, του βασιλιά των Φαιάκων: «Η Αρρήτη (η βασίλισσα) με τα λευκά χέρια ήταν η πρώτη που έσπασε τη σιωπή. Για στον λεπτό μανδύα και τον χιτώνα που τον είδε να φοράει, αναγνώρισε μερικά από τα ρούχα που είχε φτιάξει η ίδια ... »

<https://www.rwaag.org/weaving#:~:text=Weaving%20was%20an%20important%20tradition%20for%20women%20in,Athena%20wears%20a%20dress%20that%20she%20wove%20herself>

Η ΥΦΑΝΤΙΚΗ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΤΗ ΘΡΗΣΚΕΙΑ ΑΝΑ ΤΟΥΣ ΑΙΩΝΕΣ

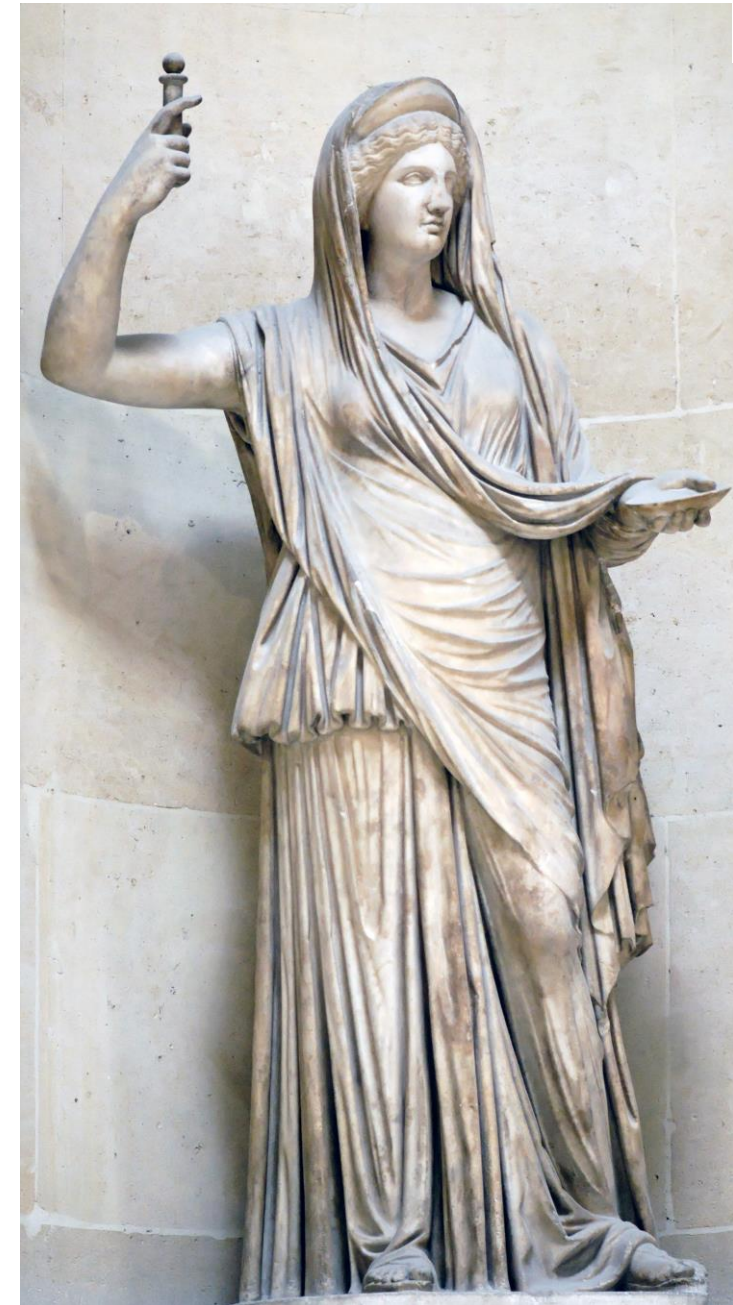
- Σύμφωνα με τους Scheid και Svenbro (2001), τα Ηραία, που διεξάγονταν στο ναό της Ήρας, ήταν μια μορφή Ολυμπιακών Αγώνων για τις «κοπέλες», οι οποίες διαγωνίζονταν στην υφαντική τέχνη. Οι κοπέλες ύφαιναν ένα φόρεμα για τη θεά Ήρα, τη σύζυγο του Δία, κάθε τέσσερα χρόνια, ως δώρο για τη συνέχιση της ειρήνης.
- Βλέπουμε, δηλαδή, την υφαντική και την ύφανση ενός φορέματος να χρησιμοποιούνται μεταφορικά για να υποδηλώσουν την ενότητα, την αρμονία και την ειρήνη.
- Καθώς η Ήρα ήταν η θεά του γάμου και η γυναίκα του Δία, πατέρα θεών και ανθρώπων, ήταν η ιδανική θεότητα για να εκπροσωπεί και να «υφαίνει» την ενότητα και την ειρήνη και να ξεπερνά τις συγκρούσεις και τον πόλεμο.

Scheid & Svenbro, 2001

Η ΥΦΑΝΤΙΚΗ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΤΗ ΘΡΗΣΚΕΙΑ ΑΝΑ ΤΟΥΣ ΑΙΩΝΕΣ

Άγαλμα της Ήρας – Μουσείο Λούβρου

<https://www.icysedgwick.com/weaving-in-mythology/>



Η ΥΦΑΝΤΙΚΗ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΤΗ ΘΡΗΣΚΕΙΑ ΑΝΑ ΤΟΥΣ ΑΙΩΝΕΣ

- Επίσης, ακόμα και σήμερα χρησιμοποιούμε εκφράσεις που αναφέρονται σε θεότητες της Αρχαίας Ελλάδας, όπως οι Μοίρες και εμπεριέχουν έννοιες της υφαντικής. Για παράδειγμα, λέμε «κόπηκε το νήμα της ζωής του ατόμου», εννοώντας πως κάποιος πέθανε.
- Οι Μοίρες στην ελληνική μυθολογία ήταν τρεις θεές-υφάντρες που καθόριζαν το πεπρωμένο κάθε θνητού κατά τη γέννησή του.
- Οι τρεις Μοίρες, η Κλωθώ, η Λάχεσις και η Άτροπος (η άκαμπτη), είχαν μεγάλη δύναμη και ακόμη και ο Δίας δεν μπορούσε να αλλάξει ό,τι αυτές όριζαν για το μέλλον κάποιου θνητού.
- Κάθε Μοίρα είχε διαφορετική αποστολή: η Κλωθώ έκλωθε το νήμα της ζωής, η Λάχεσις μετρούσε το μήκος του νήματος και η Άτροπος το έκοβε με τα ψαλίδια της.

Η ΥΦΑΝΤΙΚΗ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΤΗ ΘΡΗΣΚΕΙΑ ΑΝΑ ΤΟΥΣ ΑΙΩΝΕΣ

- Η υφαντική τέχνη ήταν γνωστή σε πολλά μέρη του αρχαίου γνωστού κόσμου.
- Παρά την απόσταση μεταξύ Ελλάδας και Σκανδιναβίας, έχουν καταγραφεί παρόμοιοι μύθοι, σηματοδοτώντας τη σπουδαιότητα της υφαντικής τέχνης σε κάθε πολιτισμό.
- Έτσι, στη σκανδιναβική μυθολογία, οι Norν (Norns) ήταν οι υφάντρες της μοίρας.
- Οι τρεις Norν αντιστοιχούν στις τρεις Μοίρες της ελληνικής μυθολογίας. Οι Norν ύφαιναν τη ζωή των ανθρώπων σε ταπισερί και κανείς δεν μπορούσε να αλλάξει την εικόνα που έφτιαχναν, άρα κανείς δεν μπορούσε να αλλάξει τη μοίρα του κάθε ατόμου.
- Οι Norν δε λατρεύτηκαν από τους Βίκινγκς, οι οποίοι τις χρησιμοποίησαν για να εξηγήσουν ή να κατανοήσουν τυχαία ή χαστικά γεγονότα (McCoy, 2016). Για το λόγο αυτό, στα ποιήματα των Βίκινγκ, οι άνθρωποι κατηγορούν τις Norν για κάθε ατυχία τους.

Η ΥΦΑΝΤΙΚΗ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΤΗ ΘΡΗΣΚΕΙΑ ΑΝΑ ΤΟΥΣ ΑΙΩΝΕΣ

Οι Νορν υφαίνουν το πεπρωμένο
του Arthur Rackham (1912)

<https://www.icysedgwick.com/weaving-in-mythology/>



Η ΥΦΑΝΤΙΚΗ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΤΗ ΘΡΗΣΚΕΙΑ ΑΝΑ ΤΟΥΣ ΑΙΩΝΕΣ

- Ακόμη και στη λογοτεχνία, την εμπνευσμένη από τη λαογραφία, αιώνες αργότερα στο Ηνωμένο Βασίλειο, η υφαντική τέχνη είναι και πάλι παρούσα. Η Ιστορία της Λαίδης του Σάλोट είναι ένα τέτοιο παράδειγμα.
- Η Λαίδη του Σάλोट εμφανίζεται στους θρύλους της εποχής του βασιλιά Αρθούρου ως Ελέιν του Άστολατ. Είναι μια μυστηριώδης γυναίκα που ζει σε ένα κάστρο στη μέση ενός ποταμού. Την έχουν καταραστεί να μην μπορεί ποτέ να κοιτάξει έξω από το παράθυρό της τον πραγματικό κόσμο, αλλά να βλέπει μόνο την αντανάκλασή του μέσα από τον καθρέφτη της. Η Λαίδη υφαίνει σκηνές της καθημερινής ζωής στον αργαλειό της. Μια μέρα, βλέπει τον Λάνσελοτ στον καθρέφτη της και γοητεύεται τόσο με την ομορφιά του που εγκαταλείπει το υφαντό της, για να κοιτάξει έξω από το παράθυρο. Εκείνη τη στιγμή, η κατάρα ραγίζει τον καθρέφτη και η πετάει τη Λαίδη του Σάλोट έξω από το κάστρο. Η Λαίδη του Σάλोट κατευθύνεται στο Κάμελοτ, το παλάτι του βασιλιά Αρθούρου, αλλά πεθαίνει πριν προλάβει να φτάσει εκεί.
- Ο μύθος αυτός παρουσιάστηκε σε μια από τις λυρικές μπαλάντες του Άλφρεντ Τέννισον.

Η ΥΦΑΝΤΙΚΗ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΤΗ ΘΡΗΣΚΕΙΑ ΑΝΑ ΤΟΥΣ ΑΙΩΝΕΣ

Η Λαίδη του Σάλοτ
του WM Egley (1858)
[Public domain]

<https://www.icysedgwick.com/weaving-in-mythology/>



Η ΧΡΗΣΗ ΤΗΣ ΥΦΑΝΤΙΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ ΣΤΟ ΠΕΡΑΣΜΑ ΤΩΝ ΧΡΟΝΩΝ

- Στην Εποχή του Χαλκού, έκανε την εμφάνισή της η δημιουργική αλληλεπίδραση διαφορετικών υλικών, σχεδίων, χρωμάτων ή και του συνδυασμού τους με το μέταλλο. Πρόσφατα αναλυθέντα ευρήματα από τα ορυχεία της Εποχής του Χαλκού στο Χάλστατ (1500-1200 π.Χ.) παρουσιάζουν τα πρώτα δείγματα για διαφορετικές τεχνικές ύφανσης, μοτίβων και βαφής.
- Η υφαντική έχει συχνά σχετιστεί με τις γυναίκες και θεωρείται κυρίως γυναικεία τέχνη, σε πολλούς πολιτισμούς και εποχές.
- Η υφαντική ήταν μια σημαντική παράδοση για τις γυναίκες στην αρχαία Ελλάδα και μια απασχόληση για τις κυρίες των ανώτερων κοινωνικών στρωμάτων. Για τα μεσαία νοικοκυριά, η υφαντική προσέφερε το μέσο για την παραγωγή απλών καθημερινών ενδυμάτων.
- Στο Μυκηναϊκό Πολιτισμό, τα υφαντά αποτελούσαν ένα από τα σημαντικότερα αγαθά για τις εξαγωγές και το εμπόριο, οπότε οι γυναίκες που μπορούσαν να υφάνουν ήταν περιζήτητες.

Η ΧΡΗΣΗ ΤΗΣ ΥΦΑΝΤΙΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ ΣΤΟ ΠΕΡΑΣΜΑ ΤΩΝ ΧΡΟΝΩΝ

- Στη Βυζαντινή Εποχή, τα εργαστήρια υφαντικής που ελέγχονταν από το παλάτι παρήγαγαν υφάσματα εξαιρετικής ποιότητας. Αρχικά, παράγονταν κυρίως υφάσματα από λινό και μαλλί. Για τα υφάσματα από μετάξι, οι πρώτες ύλες εισάγονταν από την Κίνα. Ωστόσο, γύρω στο 553-554 μ.Χ. δύο μοναχοί έφεραν αυγά μεταξοσκώληκα από την Ανατολή και η παραγωγή μεταξιού ξεκίνησε στο Βυζάντιο.
- Τα Βυζαντινά υφάσματα ήταν διακοσμημένα με υφασμένα γεωμετρικά σχέδια, με ζώα, πουλιά και μοτίβα φυτών.
- Δεδομένου ότι αυτά τα υφάσματα ήταν εξαιρετικής ποιότητας, θεωρούνταν ιδανικά διπλωματικά δώρα για τις αποστολές στη Δύση.
- Εκείνη την εποχή, τα υφαντά περιελάμβαναν ρούχα και αντικείμενα για το σπίτι, καθώς και ταπισερί και χρωματιστά χαλιά, διακοσμημένα επίσης με ειδωλολατρική ή χριστιανική εικονογραφία.

Η ΧΡΗΣΗ ΤΗΣ ΥΦΑΝΤΙΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ ΣΤΟ ΠΕΡΑΣΜΑ ΤΩΝ ΧΡΟΝΩΝ

- Μέχρι τον 11ο αιώνα, είχαν βρεθεί τα περισσότερα από τα μοτίβα ύφανσης που χρησιμοποιούνται ακόμα και σήμερα.
- Σταδιακά, πάντως, η υφαντική και η παραγωγή υφασμάτων άρχισαν να απομακρύνονται από το σπίτι και την οικογενειακή μονάδα και να μεταφέρονται σε εξειδικευμένους χώρους εργασίας.
- Κατά τη διάρκεια της Βιομηχανικής Επανάστασης (1760-1815), με την εφεύρεση αργαλειών που χρησιμοποιούσαν για τη λειτουργία τους ατμό και νερό, αλλά και της σαΐτας, η υφαντική τέχνη άρχισε να μετατρέπεται σε μια μηχανοποιημένη βιομηχανία.
- Ο Τζων Κέρι, από το Μπέρι της Αγγλίας, εφηύρε τη σαΐτα το 1733, με την οποία επιτάχυνε τη διαδικασία της ύφανσης, διπλασιάζοντας την υφαντική παραγωγή. Η σαΐτα είναι ένα μακρύ, ξύλινο, στενό όργανο σε σχήμα κανό, το οποίο συγκρατεί την μπομπίνα.

<http://www.weavedesign.eu/weaving-history/>

<http://lcohickchapter9.blogspot.com/2011/02/flying-shuttle.html>



Η ΧΡΗΣΗ ΤΗΣ ΥΦΑΝΤΙΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ ΣΤΟ ΠΕΡΑΣΜΑ ΤΩΝ ΧΡΟΝΩΝ

- Οι τεχνολογικές καινοτομίες που επιτεύχθηκαν κατά τη διάρκεια της Βιομηχανικής Επανάστασης άλλαξαν δραματικά το ρόλο των υφαντριών και των υφαντών, οι οποίοι ήταν από τους θεμελιωτές των σύγχρονων εργατικών κινημάτων.
- Η υφαντική έχει μετατραπεί σε μια παραγωγική βιομηχανία, η οποία κατασκευάζει μεγάλες ποσότητες φθηνών υφασμάτων χρησιμοποιώντας αυτοματοποιημένα μηχανήματα για την παραγωγή τους και ανθεί παρά τον έντονο ανταγωνισμό από φθηνότερα προϊόντα, προερχόμενα από την Κίνα και την Ινδία.
- Στις μέρες μας, ωστόσο, υπάρχουν παγκοσμίως υφαντές και υφάντρες που χρησιμοποιούν αργαλειούς στο σπίτι ή σε μικρά εργαστήρια και διατηρούν ζωντανή τη γνώση, τις δεξιότητες και τα παραδοσιακά σχέδια των προγόνων τους.

Η ΧΡΗΣΗ ΤΗΣ ΥΦΑΝΤΙΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ ΣΤΟ ΠΕΡΑΣΜΑ ΤΩΝ ΧΡΟΝΩΝ

- Μερικές από τις χρήσεις της υφαντικής τέχνης από την αρχαιότητα έως τα πιο πρόσφατα χρόνια ήταν η παραγωγή υφασμάτων για:
 - ✓ την καθημερινή ζωή στο σπίτι (ρούχα, χαλιά, κουβέρτες, μαξιλάρια κ.λπ.)
 - ✓ την καθημερινή ζωή (σκηνές, δίχτυα, τσάντες κ.λπ.)
 - ✓ θρησκευτικούς λόγους (προσφορές στους θεούς, ρούχα για θεότητες ή ιερείς κ.λπ.)
 - ✓ θρησκευτικές τελετές, όπως κηδείες (σάβανα κλπ.)
- Η ύφανση των υφασμάτων ήταν χρονοβόρα, αλλά ταυτόχρονα παρείχε ευκαιρίες κοινωνικοποίησης.
- Πολύ συχνά, τα υφαντά ήταν διακοσμημένα με παραδοσιακό κεντήματα, αποτελούνταν από διαφορετικά μοτίβα και μπορεί να είχαν χρησιμοποιηθεί για την κατασκευή τους ακόμη και νήματα από ασήμι και χρυσό.
- Οι δεξιότητες στον τρόπο ύφανσης, αλλά και τα παραδοσιακά σχέδια και μοτίβα διασφαλίστηκαν και μεταδόθηκαν από τη μια γενιά στην άλλη.

Η ΥΦΑΝΤΙΚΗ ΣΤΟ ΠΕΡΑΣΜΑ ΤΩΝ ΧΡΟΝΩΝ - ΜΕ ΜΙΑ ΜΑΤΙΑ

- Από την προϊστορική εποχή έως τις προβιομηχανικές κοινωνίες, η υφαντική ήταν μία από τις κύριες οικιακές δραστηριότητες. Παρείχε στα μέλη της κάθε οικογένειας τα απαραίτητα υφάσματα για την καθημερινή ζωή τους.
- Σχετιζόταν κυρίως αλλά όχι αποκλειστικά με τις γυναίκες και τα υφαντά προορίζονταν για πολλές χρήσεις μέσα στο σπίτι (ρούχα, κλινοσκεπάσματα, χαλιά κ.λπ.).
- Εκτός από τις σημαντικές θρησκευτικές και κοινωνικές πτυχές της, η υφαντική τέχνη έπαιξε καθοριστικό ρόλο στην οικονομική συνεισφορά των γυναικών στα νοικοκυριά τους.
- Αργότερα, σε διάφορα μέρη της Ευρώπης εμφανίστηκαν εργαστήρια υφαντικής που επίσης παρήγαγαν υφάσματα.
- Η βιομηχανική επανάσταση είχε ως αποτέλεσμα τη μαζική παραγωγή φθηνών υφασμάτων, αλλά ταυτόχρονα την παρακμή της υφαντικής τέχνης.
- Ωστόσο, η τέχνη της υφαντικής εξακολουθεί να υπάρχει και να συνεχίζεται από γενιά σε γενιά.
- Στις μέρες μας, πολλά άτομα συνεχίζουν να ασχολούνται με την υφαντική τέχνη, είτε για διασκέδαση και αναψυχή (δηλαδή, ως χόμπι), είτε για πολιτιστική ταύτιση, είτε από ανάγκη.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Adavasio, J. M., Soffer, O., & Klima, B. (1996). Upper Palaeolithic fibre technology: Interlaced woven finds from Pavlov I, Czech Republic, c.26,000 years ago. *Antiquity*, 70, 526-34.

Adavasio, J. M., Hyland, D. C., & Soffer, O. (1997). Textiles and Cordage: A preliminary assessment. In Svodoba, J. (Ed.), Pavlov I - Northwest. Dolni Vestonice Studies, (p. 403-424), Vol. 4. Brno: Academy of Sciences of the Czech Republic.

Lupo, K.D., & Schmitt, D.N., (2002). Upper Palaeolithic net-hunting, Small Prey Exploitation, and Women's Work Effort: a view from the ethnographic and ethnoarchaeological record of the Congo Basin. *Journal of Archaeological Method and Theory*, 9(2), 147-179.

McCoy, D. (2016). *The Viking Spirit: An Introduction to Norse Mythology and Religion*. CreateSpace.

Nadel, A. D., Werker, E., Schick, T., Kislev, M.E. & Stewart, K. (1994). 19,000 years-old twisted fibers from Ohalo II, *Current Anthropology* 35(4), 451-458.

Piperno, D. (1988). *Phytolith analysis: An archaeological and geological perspective*. London: Academic Press Inc.

Ryan, P. (2011). Plants as material culture in the Near Eastern Neolithic: Perspectives from the silica skeleton artifactual remains at Chatalhoyuk. *Journal of Anthropological Archaeology*, 30(3), 292-305.

Scheid, J., & Svenbro, J. (2001). *The craft of Zeus: Myths of weaving and fabric*. Harvard University Press.

Soffer, O., Adovasio, J. M., & Hyland, D. C. (2000). The 'Venus' figurines, textile, basketry, gender, and status in the Upper Palaeolithic. *Current Anthropology*, 41(4), 511-37.

Tzachili, I., & Zimi, E. (2012). *Textiles and dress in Greece and the Roman East: A technological and social approach*. Athens: Self-edition.

Walton, P. (1937). *The story of textiles*. New York: Tudor Publishing.

Ώρα για ερωτήσεις...



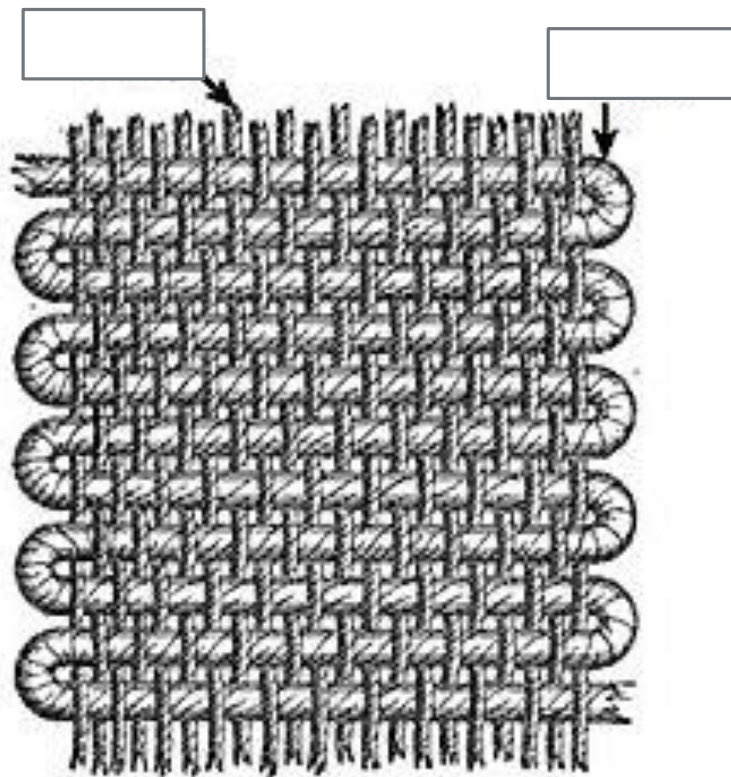
<http://clipart-library.com/clipart/kcMKrBg5i.htm>



<https://www.dreamstime.com/stock-illustration-stickman-question-bulb-answer-white-background-image51960894>

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1. Μπορείτε να αναγνωρίσετε το στημόνι και το υφάδι στην παρακάτω εικόνα?



ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

2. Γράψτε τις λέξεις που λείπουν και συμπληρώστε τις παρακάτω προτάσεις:

- ✓ Η παρατήρηση _____ έδωσε στον προϊστορικό άνθρωπο την ιδέα της ύφανσης, καθώς για να υφάνουμε και να δημιουργήσουμε ένα ύφασμα πρέπει να πλέξουμε με συγκεκριμένο τρόπο τα νήματα.
- ✓ Αλλά ακόμη και πριν ανακαλυφθεί η διαδικασία της ύφανσης, η βασική αρχή της εφαρμόστηκε για να μπλεχτούν κλαδιά και βέργες, προκειμένου να κατασκευαστούν _____ για την προστασία του ανθρώπου και _____ για τη συλλογή αγαθών και την αποθήκευση προϊόντων. Ορισμένοι επιστήμονες ισχυρίζονται ότι δεν είναι δυνατό να πούμε με βεβαιότητα τον ακριβή χρόνο που ξεκίνησε η υφαντική τέχνη, κυρίως λόγω της εύθραυστης φύσης των _____ που χρησιμοποιήθηκε και της εύκολης φθοράς των _____.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

3. Θα μπορούσατε να αναφέρετε μερικές από τις χρήσεις των υφαντών από την αρχαιότητα έως τα πιο πρόσφατα χρόνια;



<https://www.britannica.com/technology/loom>